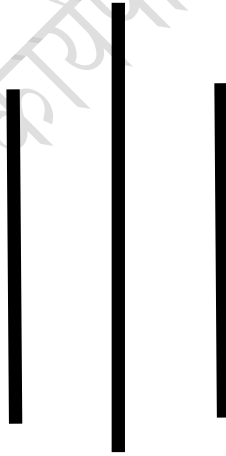

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहर”

आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को नीति तथा कार्यक्रम

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका

दिक्तेल, खोटाङ

प्रदेश नं १

२०७५

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको आ.व. २०७५।७६ को नीति तथा कार्यक्रम

उपस्थित नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

आमन्त्रित विशेष पाहुनाहरू,

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको आ.व. २०७५।०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्ने क्रममा, सर्वप्रथम म नेपाल राष्ट्रको निमित्त आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न आन्दोलनहरूको क्रममा वेपत्ता एवं घाइते भएकाहरू प्रति सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु ।

नेपालको प्रथम ऐतिहासिक स्थानिय तहको निर्वाचनमा यस दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको प्रथम जननिर्वाचित जनप्रतिनिधि हुने स्वर्णिम अवसर प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण मतदाताहरू प्रति पुनः हार्दिक सम्मान आभार एवं धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

उपस्थित नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म यस नगरले विगत एक वर्षमा गरेका मुख्य कार्यहरूको समीक्षा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

नेपाली जनताको उर्लदो जनचाहनालाई आत्मासात गरी उर्लदो जनचाहनालाई अपेक्षाकृत पुरा गाराउने उद्देश्यले नेपालको ईतिहासमा पहिलोपटक स्थानीय सरकारको स्थापना भएको छ । यो ऐतिहासिक अवसर प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण मतदाताहरूलाई एक वर्ष पुगेको अवसरमा पुनः एक पटक हार्दिक सम्मान,आभार र धन्यवाद दिन्छु । २०७४ साल आषाढ १८ गते शपथ ग्रहण संगै नगरकार्यपालिकाको पहिलो ऐतिहासिक बैठक बसी ५ वटा महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरियो । भ्रष्टचारमा शून्य सहनसिलताको नीति अख्तियार गर्ने, रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको नामको अगाडी दिक्तेल थप गरि दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका बनाउने निर्णयलाई कार्यन्वयनमा ल्याईएको छ । १५ वटै वडा कार्यालयहरूबाट सेवा प्रवाह गर्ने लक्ष्यलाई पूर्णरूपमा कार्यन्वयनमा ल्याईएको छ । दिक्तेल बजारको पुर्ण व्यवस्थापन गर्ने निर्णय अनुसार तयार भएको डिपिआर आ.व. २०७५।७६ मा कार्यन्वयन हुने सुनिश्चित भएको छ । दिक्तेल अस्पताल चौक हुदै भानुचौक खानिडांडा आहाले सडक पिच गर्ने कार्यक्रमको डेण्डर आवान भएको छ । बूईपाको पञ्चेदोबाटोमा व्यवस्थित बजार निर्माणको कार्य अन्तिम अवस्थामा पुगेको छ । निर्मलीडाडामा बिधुत बिस्तारको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । महुरेगढी, भुलभुले, साप्सुढाप, नुनथलाको गुम्बा, मझुवागढी देबिस्थानमा पर्यटन प्रवर्धनको कार्य अगाडी बढी रहेको छ । प्रत्येक वडामा कम्तिमा ३० लाखका ठूला योजनाहरू संचालन भएका छन ।

देशकै पहिलो आवधिक योजना निर्माण गरी सोही आवधिक योजनालाई टेकेर आ.व. २०७५।७६ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बनाउन पाउदा हामीलाई गौरव लागेको छ ।

सोही निर्णयहरूको आधारमा दिक्तेल बजार भित्रको ८ स्थानलाई सडक स्तरउन्नति गरी बजार भित्रको सवारीआवाज जावतलाई सहज बनाईयो । हामी निर्वाचीत भएको ४५ दिन मै यो काम सम्पन्न भएको हो । सामाजीक सुरक्षा भत्ता घर घरमा पुराउने हाम्रो मान्यता अनुसार १५ वटै वडामा सो काम पहिलो र दोस्रो

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

चरणको काम सम्पन्न गरेका छौं। जसकारणले बिगगतको तुलनामा केही पैसा बचत भएको छ भने हाम्रा अबिभावकहरूले पाउनु पर्ने सबै सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्नु भएको छ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

नगर शिक्षा नियमावली निर्माण गरि कार्यन्वयनमा ल्याईएको छ। बृहत शैक्षिक सेमिनार आयोजना गरि सेमिनारमा शैक्षिक सरोकार पक्षको भेलाबाट शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सर्वपक्षिय आचार संहिता निर्माण गरी प्रतिबद्धता जनाई प्रत्येक विद्यालयलाई ल्फेक्स प्रिन्ट वितरण गरिएको छ। नगर शिक्षा समिति तथा वडा शिक्षा समिति गठन गरि शैक्षिक गुणस्तर सुधारका काम निरन्तर भईरहेको छ। कक्षा थप अनुमति प्रदान गरिएको छ। सामुदायिक विद्यालयको छात्रवृत्ति वितरणको अनुगमन गरिएको छ। विद्यार्थी भर्ना अभियान सञ्चालन गरि प्रचार प्रसार र सहभागिता अभिवृद्धि गरिएको छ। रंगिन पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरणको अनुगमन। विद्यालय सुधार योजना निर्माण गर्न समितिको क्षमता विकास तालिम सञ्चालन भईरहेको छ। सामाजिक परिक्षण समितिका क्षमता विकास तालिम सञ्चालन भईरहेको । शिक्षक करार नियुक्ति, शिक्षक दरबन्दी व्यवस्थापनको लागि कार्यदल गठन गरी प्रथम बैठक सम्पन्न भएको छ । संस्थागत विद्यालयको नियमन र एकरूपताको लागि प्र.अ. भेला लगायतका कार्यक्रम गरिएको छ ।

नमुना कृषि उद्यमी कार्यक्रम मार्फत ३१ जना उद्यमीहरू छनोट गरी २१ तरकारी खेति, ८ माछापालन १ च्याउ खेति र १ मौरीपालन कार्ययोजना अनुसार उद्यम प्रवर्धन गरी स्वरोजगार र उत्पादन प्रवर्धन गरिएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना मार्फत चालु आ.व. मा यस नगर क्षेत्रभित्र ९ वटा (केरा खेति(२, सुन्तला कागती(२, लिची(१, अलैंची(२, किवी(२) पकेट हरु छनोट गरी संचालनमा रहेका छन् । जसबाट ती वालिहरूको खेति क्षेत्र विस्तार भएको र आगामी दिनहरूमा उत्पादन वृद्धि हुनेछ। नगर रेन्बो ट्राउट विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २ वटा नयाँ रेन्बो ट्राउट फर्महरू विकास भईरहेका जसबाट १०० घन मि. रेन्बो ट्राउट पाल्ने ठाउँ (रेसवे) तयार भई वार्षिक करिब २ टन थप रेन्बो ट्राउट माछा उत्पादन हुने अनुमान छ । वेमौसमी तरकारी खेति प्रवर्धन कार्यक्रम अन्तर्गत नगर क्षेत्र भित्र ३०० वटा प्लाष्टिक टनेल ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिएको छ, जसले वेमौसमी तरकारीको क्षेत्र विस्तार र उत्पादन प्रवर्धन भएको छ। चालु आ.व. मा नगर क्षेत्रभित्र २०० मे.टन रासायनिक मल ढुवानी अनुदानमा वितरण गरिएको छ । नगर क्षेत्र भरी ७५ वटा मुत्रशंकलन सहितको गोठ सुधार, सिंचाईको लागी २० वटा प्लाष्टिक पोखरी र २ वटा साना सिंचाई निर्माण गरिएको छ । विजवृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत आलु र गहुँका उन्नत जातको मूल विउ भित्राईएको छ जसले जातीय सुधार भई उत्पादन वृद्धि हुने अपेक्षा लिइएको छ। साथै कालो धानको विउ दिक्तेल र जाल्पा लगायतका क्षेत्रमा परिक्षण गरिदै छ। स्थलगत कृषक तालिम(७५), IPM कृषक पाठशाला(१), वाली उपचार शिविर(१), कृषक प्राविधिक अन्तरक्रिया(५), सरोकारवालाहरूसंग छलफल र अन्तरक्रिया(५) आदि कार्यक्रमहरू संचालन गरी कृषि सम्बन्धि ज्ञान शिप र प्रविधिहरू किसान सम्म लाने प्रयास गरिएको छ। वित्तीय साक्षरता कक्षा, एकल महिला लक्षित कार्यक्रम, रेडियो जिगल, प्राविधि प्रकाशनका माध्यमबाट लक्षित समूह सम्म उद्यमशिलता र आयआर्जन वृद्धि प्रवर्धन गरिएको छ। नगरपालिकाको कृषि प्रोफाईल निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

ब्लड बैकको स्थापनाका लागि भवन निर्माण कार्य भईरहेको छ। विरामिहरूका लागि खाना, विद्यालय स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम, समुदायमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम, विश्व स्वास्थ्य दिवस मनाइएको, म.स्वा.स्व.से.लाई पोशाक भत्ता वितरण, अस्पताल तथा वर्थिङ सेन्टर साईटहरूमा चौविस घण्टे प्रसुति सेवा संचालन गर्न करार अ.न.मि. नियुक्ति, औषधि तथा सामग्रीहरू प्याकिड तथा ढुवानि परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रमका लागी पाटोग्राफ सहित फर्म—फर्मेट छपाई, अवस्टेटिक फिस्टुला र पाठेघर खस्ने महिलाहरूका लागि स्क्रिनीङ, रिड पेसरी र भिआईए जांच अइयुसिडि र इम्प्लाण्ट सेवा जिल्ला अस्पताल बाट प्रदान गरिएको, म.स्वा.स्व.से. दिवस मनाइएको, म.स्वा.स्व.से.हरूलाई अर्धवार्षिक समिक्षा गोष्ठी २ पटक सम्पन्न, म.स्वा.स्व.से.हरूलाई दिर्घकालीन सेवाका लागि सम्मानजनक विदाई, खोप तथा गाउघर क्लिनिक संचालन गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई फिल्ड भत्ता वितरण, विरामी नवजात शिशुका लागि निःशुल्क उपचार भिटामिन ए तथा जुकाको औषधि वितरणका लागि म.स्वा.स्व.से. परिचालन, जिल्ला अस्पतालको सेवा सुदृढिकरणका लागि निर्देशिका अनुसार कार्यक्रम संचालन, स्वा.चौ. स्तरमा स्वास्थ्य संस्था जन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन एवं गुणस्तर सुधार कार्यक्रमका लागि समाग्रहरू उपलब्ध, निशुल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि औषधि खरिद जिल्ला अस्पताल, प्रा.स्वा.के., स्वा.चौ. का लागि ओ.पि.डि. टिकट छपाई आमा सुरक्षा कार्यक्रमका लागि यातायात खर्च तथा उत्प्रेरणा खर्च वितरण, जिल्ला अस्पतालमा उपचार हुन नसकेका विरामिका लागि रेफरवापतको रकम उपलब्ध, वर्थिङ सेन्टरमा प्रसुति गराए वापत न्यनो झोला वितरण, सिलिकन रिड—पेसरी खरीद, गाउघर क्लिनिक संचालानार्थ उपकरण खरीद, पूर्ण खोप दिगोपनाका लागि स्वास्थ्य कर्मी र स्वा.चौ. संचालन तथा व्यवस्थापन समिति संग अन्तरक्रिया सम्पन्न, नियमित खोप कार्यक्रमको कभरेज वढाउनका लागि वैसाख महिनालाई खोप महिनाको रूपमा मनाइएको, वन्ध्याकरण घुम्ति शिविर अगावै म.स्वा.स्व.से. संग छलफल, स्टाफ नर्स तथा अ.न.मि.हरूलाई क्लिनिकल तालिम संचालन, पूर्ण खोप युक्त गाविस तथा नगरपालिकाका लागि स्वास्थ्य संस्था प्रमुख हरुसंग १ दिने गोष्ठी सम्पन्न, खोपको पहुंच नपुगेका र Drop Out पत्ता लगाउनका लागि म.स्वा.स्व.से.हरूसंग १ दिने गोष्ठी सम्पन्न, बाह्य खोप केन्द्र भवन निर्माण, क्षयरोगको उपचार केन्द्रहरूमा अनुगमन, सुरक्षित मातृत्व को क्षेत्रमा सेवा प्रदान गर्दै आएको वान हार्ट वर्ल्डवाईड खोटाड संग समन्वय गरि प्रसुति केन्द्र खार्मीको मर्मत संभार तथा स्तरोन्नति (Renovation) र उक्त केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरण उपलब्धताका लागि समन्वय, वान हार्ट वर्ल्डवाईड संग समन्वय गरि स्वा.चौ. जालपा र बुईपामा गर्भ जांच भिडियो एक्सरे सम्बन्धि २१ दिने तालिम तथा मेसिनको उपलब्ध, वान हार्ट वर्ल्डवाईड संग समन्वय गरि जिल्ला अस्पताल खोटाडका १ जना मे.अ. लाई Special Newborn Care Unit सम्बन्धि तालिम, २ जना स्टाफ नर्सहरूलाई SBA /Non-SBA Clinical Mentoring सम्बन्धि तालिम, SBA/Non-SBA Onsite Mentoring Clinical lab स्थापना र १ थान फोटो थेरापि मेसिन सेट उपलब्ध, वान हार्ट वर्ल्डवाईड संग समन्वय गरि २०१८ भित्र स्वा.चौ.दोर्पा चिउरिडाडा र स्वा.चौ बुईपाको मर्मत संभार तथा स्तरोन्नति (Renovation) का लागि OHW Engineer बाट Cost Estimation तथा Measurement का कार्यहरू सम्पन्न।

महिला सशक्तिकरण र लैंगिक मूलप्रवाहिकरणको लक्ष्यलाई पुरा गर्न अनुशिक्षण कार्यक्रम, लैंगिक तथा प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, पुर्व सहकारी शिक्षा, किशोरीहरूलाई लैंगिक हिंसा सम्बन्धि अनुशिक्षण, संस्थागत विकास तालिम, सीप तथा व्यवसायिक विकास तालिम, महिला पुरुष सम विकास तालिम लगायतका कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको। जेष्ठ नागरिकहरूको समस्या र समाधानका उपाय पहिल्याउन अन्तरक्रिया

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

तथा वृद्धाश्रम लगायतका पूर्वाधारहरू निर्माण गरिएको। जेष्ठ नागरिकहरूको बिस्राम कक्षलाई व्यवस्थित गर्न केही स्रव्य दृष्यका सामग्रीहरू हस्तान्तरण गरिएको छ ।

एकल महिलाहरूको क्षमता विकासका लागि नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिमको आयोजना गरिएको छ भने सोही अवसरमा एक भव्य समारोहका बीच मानव अधिकारका लागि महिला एकल महिला नगर समिति निर्माण गरिएको छ ।

मेलमिलाप सम्बन्धि तालिमको आयोजना गरी ३५ जना मेलमिलापकर्ता उत्पादन गरिएको छ। भने न्यायिक समितिको कामलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईएको छ ।

दिक्तेल बजार हाटडाडाँमा व्यवस्थित पशुबधशाला निर्माण गरि कार्यन्वयनमा ल्याईएको छ। जर्सि गाइका कोरलाहरू १५ वटा वितरण गर्ने कार्यक्रम अनुसार माग वमोजिम २० वटा वितरण गरिएको छ। कृषकहरूको माग वमोजिम ४० वटा वगुरका पाठापाठि वितरण गरियो। त्यस्तै वाखाको खोर सुधार १५ वटाको गरिएको छ। ग्रामिण स्तरमा एकदिने गाइ भैंसि पालन तालिम एक वटा वगुर पालन तालिम ३ वटा र वाखापालन तालिम स्थलगत ११ वटा संचालन भएका छन्। वस्तुभाउलाई घास टुक्राउने मेसिन (च्याप कटर) ५ वटा खरिद गरिएको छ। भ्यागुते चरचरेको खोप माग अनुसार संचालन गरिएको छ र रोगको प्रकोप फैलिएमा त्यसको तयारी साथ भ्याक्सिन तयारी गरिएको छ। पशुवस्तुलाई खुवाउने दानालाई पिस्न एउटा ग्रेन्डर मेशिन (मिल) खरिद गरिएको छ। ३० वटा वगुरको खोर सुधार गरिएको छ। एउटा मासु पसल सुधार तालिम सम्पन्न गरिएको छ। मासु व्यवसायिहरूसँग स्वस्थ र सुरक्षित व्यवसाय सञ्चालन सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गोष्ठी सम्पन्न गरिएको छ। आहारा सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत १३०० के.जि जौ घाँसको विउ खरिद गरि वितरण गरिएको छ। रेविज रोग नियन्त्रणका लागि एन्टिरेविज भ्याक्सिन सिविर सञ्चालन गरिएको छ। २०० वटा साकिनी जातका कुखुरा वितरण गरिएको छ। स्थानीय स्तरमा एउटा कुखुरापालन तालिम सञ्चालन भएको छ। त्यस्तै सानन जातका विउ वोका १५ वटा प्रत्येक वडामा वितरण गरिएको छ। बजार भित्रका वगुरको तथ्याडक सकलन गरि व्यवस्थित रूपले गन्ध नआउने गरि पालन गर्न सल्लाह सुझाव दिइएको छ। १५ वटा वडाहरूमा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी औषधि पुर्याइएको छ। पशु स्वास्थ्य तथा वाँझोपन सिविर सञ्चालन गरिएको छ। एकपटक वेलावेलामा आन्तरिक तथा बाह्य परजिवि नियन्त्रण गर्नका लागि वडावडामा औषधि वितरण गरिएको छ। त्यस्तै फर्म स्तरोन्नति गरि स्थानीय आयलाई वृद्धि गरि रोजगारी सिर्जना गर्नका लागि कृषि फर्म, वाखा फर्म, कुखुरा फर्म गरि जम्मा १० वटा फर्म हरुलाई ५ लाख अनुदान वितरण गरिएको छ।

सबै वडा कार्यालयहरूबाट डिजिटल सर्भिस पुर्याउने उद्देश्यले सबै वडा कार्यालयहरूलाई कम्प्युटर, प्रिन्टर मेसिन लगाएतका सामग्रीहरू व्यवस्थापन गरि सेवा प्रवाह भईरहेको छ।

मध्यपहाडी लोकमार्गलाई गुणस्तरयुक्त र वर्षातको समयमा समेत निरन्तर संचालनमा ल्याउन, सम्बन्धित सरोकारवालाहरू संग समन्वयात्मक बैठ बसी ताकेता गर्ने काम गरेका छौं भने पटक पटक सो सडकको अनुगमन गरी अवैध रूपमा संचालनमा ल्याईएको महुरे स्थित क्रसर लाई बन्द गराइएको छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहर्”

अत्यावश्यक औषधि तथा न्यानो झोला व्यवस्थापन गरि नियम अनुसार बितरण गर्न थालिएको। स्वास्थ्य अवस्थालाई सुधार गर्न पटक पटक बैठक बसी प्रयत्न गरिएको साथै विभिन्न विषयगत कार्यालयहरूसंग समेत समन्वय बैठक गरि सेवालालाई प्रभाकारी बनाउन प्रयत्न गरिएको।

सहरी बिकास मन्त्रालयले ९० वटा व्यवस्थित नगर बनाउने योजनामा दिक्तेल रुपाकोट मभुवागढी नगरपालिकालाई समावेश गर्न सफल भईएको छ। आवधिक योजनाले प्राथमिकीकरण गरेका ६ वटा ठूला कार्यक्रमहरूको डिटेल् मास्टरप्लान बनाईने छ भने सहरी बिकास आयोजना अन्तर्गत नै दिक्तेल बजारलाई टेलिफोन तार बिधुत तार तथा खानेपानीलाई अण्डरग्राउण्ड गर्ने गरी सडक पिच गर्ने कार्य अन्तर्गत सबैको काम सम्पन्न भई डिपिआर तयार हुने क्रममा रहेको छ।

दिक्तेल हस्पिटल चोक बाट दुम्ली जाने सडक २०० मिटर पुर्णरूपमा सडक ढलान गर्ने काम सम्पन्न भएको छ।

नेपालीहरूको महत्वपूर्ण चाडवाडहरूलाई मध्यनजर गरी विभिन्न सडकहरूलाई मर्मत गर्ने काम सम्पन्न भएको छ भने विभिन्न बजारहरूको अनुगमन गर्ने काम भई उपभोक्ता हितलाई मध्यनजर गरी बजारहरूको अनुगमन गर्ने काम सम्पन्न भएको छ।

विभिन्न वडाहरूमा टोल बिकास संस्थाहरू निर्माण गरी टोलको बिकासको अगुवाई गर्ने कार्यको थालनी भएको छ।

कर्मचारी अभावका बाबजुद पनि सबै वडाहरूबाट चुस्त र प्रभावकारी रूपबाट नागरिक सेवा प्रवाह गर्ने गरी कामहरू भईरहेका छन।

नमुनारूपमा बालमैत्रि सिकाईलाई बिस्तार गर्ने उद्देश्यले सरस्वति माध्यमिक बिद्यालयलाई बालमैत्रि सामाग्रिहरू हस्तान्तरण गरिएको छ।

बृहत सरसरफाई सप्ताहको आयोजना गरि सरसफाई अभियानलाई निरन्तरता दिईएको छ।

नगरपालिकाले गरेका कामहरूलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन प्रत्येक महिनाको २ गते सुशासनका लागि मिट द प्रेस कार्यक्रमको आयोजनालाई संस्थागन गर्ने गरी निरन्तरता दिईएको छ।

स्वास्थ्य कार्यालयको लागि स्वास्थ्य सेवा विभाग मै पुगेर केही महत्वपूर्ण औजारहरूको व्यवस्थापन गर्ने काम भएको छ।

नगर बिकास कोष संगको सहकार्यमा दिक्तेल बजार भित्र व्यवस्थित सपिड कम्प्लेक्स निर्माणका लागि अध्ययन गर्न रु ८ लाख बजेट विनियोजन भएको छ। निकट भविष्यबाटै यस कामको थालनी भई एक सपिड कम्प्लेक्स निर्माण हुनेछ।

कार्यविधि र मार्गदर्शनले मार्गनिर्देशन गरेका सबै चरणहरू पुरा गरेर योजना छनोटको काम सम्पन्न गरिएको छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

पटक पटक माननिय सांसदहरु, राजनैतिक दल कार्यालय तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरु संग छलफल तथा परामर्श गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ।

उपस्थित नगरसभाका सदस्यज्यूहरु,

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको प्राकृतिक सम्पदा जल, जमिन, जंगल, जडिबुटी र जलश्रोतलाई उचित प्रयोग गरी युवा जनशक्तिको उचित परिचालन मार्फत रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकालाई आगामी १० वर्ष भित्रमा हरेक हिसावले सम्पन्न नगरपालिकामा रूपान्तरण गरी विकासको प्रतिफल विभिन्न जातजाती, भाषाभाषी, धर्म, लिङ्ग र समुदायलाई न्यायोचित वितरणमा अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै नयाँ र समृद्ध रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका निर्माणमा सम्पूर्ण नगरपालिकाबासी लागि पर्नु पर्ने आजको प्रमुख आवश्यकता हो।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु,

उर्लदो जनचाहनालाई मध्यनजर गर्दै उपलब्ध सिमित श्रोत साधनहरुको अधिकतम परिचालन गरी वढ्दो शहरीकरण तथा जनताको असिमित माग सम्बोधन गर्न सिङ्गे नगरपालिका परिवार जिम्मेवार भई निरन्तर प्रयासरत रहेको कुरा यहाँहरुलाई जानकारी गराउन चाहन्छु। यस अवधिमा नीतिगत निर्णय र विकास निर्माणको सन्दर्भमा उत्पन्न हुने कठिन चुनौतिहरु सहज रूपमा व्यवस्थापन गर्न यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र क्रियाशील राजनैतिक दलहरुबाट प्राप्त निरन्तर सहयोग र समन्वयकारी भूमिका महत्वपूर्ण हुंदाहुदै पनि यस नगरपालिकाको वढ्दो चुनौति एवं संभावनालाई व्यवस्थापन गर्न यस स्थानीय तहबाट सबै सरोकारवाला पक्षहरुको सहभागिता रहने गरी कार्य अघि वढाउनु पर्ने आवश्यकता थप उजागर भएको व्यहोरा यस सम्मानित सभामा स्मरण गराउन चाहन्छु। यस गरिमामय सभामा दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको तर्फबाट चालु आ.व.२०७५।०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा म नगर प्रमुख लगायत सिङ्गे दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका परिवार गौरवान्वित भएको छ। यस अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासीमा नगरपालिकाको तर्फबाट हार्दिक वधाइ तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

आदरणीय सदस्यज्यूहरु,

अब म दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ का प्राथमिकताहरु

१. स्थानिय गौरवका योजनाहरु
२. डि.पि.आर तयार भई कार्यन्वयनको चरणमा पुगेका योजनाहरु
३. आर्थिक बिकासका योजनाहरु
४. क्रमागत योजनाहरु

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

केन्द्र सरकार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार तथा प्रतिनिधिसभाका माननिय, प्रदेशसभाका माननिय ज्युहरु संगको समन्वय सहकार्य र सहलगानीमा निम्नानुसार ठूला पुर्बाधारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने नीति लिईने छ ।

१. दिक्तेल अस्पताल चौक हुदै भानुचोक, हाटडाडा खानिडाडा आहाले सडक पिच गर्ने कार्यलाई आ.व ०७५/७६ मा कम्तिमा ६० प्रतिशत काम सम्पन्न गराउने गरी तिब्रता दिईनेछ ।

२. दिक्तेल बजारभित्रको सडक व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई यसै यसै आ.व बाट काम प्रारम्भ गरिनेछ ।

३. एक नम्बर प्रदेश कै नमुनाको रुपमा नुनथलामा स्थित महुरेमा निर्माण हुने प्राविधिक शिक्षालयको काम तत्काल प्रारम्भ गर्न नगरको तर्फबाट यथोचित समन्वय र सहयोग गरिनेछ । सम्भव भएसम्म यसै आव बाट प्राविधिक शिक्षालयको कक्षा संचालनमा ल्याईनेछ ।

४. खानिडाडा बिमानस्थललाई पुनः मर्मत गर्ने कार्यलाई तिब्रता दिन नेपाल सरकार समक्ष आवश्यक पहल जारि राखिनेछ ।

५. अस्पताल चौक, लफ्यांग साप्सुखोला मानेभन्ज्याङ्ग सडक स्तरउन्नतिको काम तत्काल प्रारम्भ गरिनेछ ।

६. हुर्लुंग जालपा ऐंसेलुखर्क बाक्सिला सडकको स्तर उन्नतिलाई तिब्रता दिईनेछ ।

७. स्थानिय गौरबका सबै सडकहरु

- हुर्लुङ जालपा ऐंसेलुखर्क बाक्सिला सडक
- दिक्तेल तालखर्क खार्मी सडक
- दिक्तेल तालखर्क पाथेका सडक
- दिक्तेल अल्छेदुंगा नेर्पा दुम्लीहुंदै रतन्छा जाने सडक
- अस्पताल चोक लफ्याङ हुंदै मात्तिम जाने सडक गोल्डेन चक्रपथ, वडा नं.-८
- अस्पतालचोक, लफ्याङ, च्यानडाडा, रातडाडा, चुहाबोटे दोभान हुंदै ल्याण्डफिल्ड साईट जाने सडक
- अस्पतालचोक दुम्ली हुंदै रतन्छा जाने सडक
- बैकचोक, कट्टी बुईपा बसेरी, विजयखर्क हुंदै रेग्मीटार जाने सडक

७.१, नेभारे बाट साप्सुढाप हुदै दल्छिगे, मेरुंग भोजपुरको साल्पापोखरी हुदै संखुवासभाको किमाथांका जोड्ने सडक यस नगरको अन्तर जिल्ला जोड्ने एक मात्र सडक भएकोले यस सडकलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि संचालनमा ल्याईनेछ ।

७.२, अल्छेदुंगा, नेर्पा, दुम्लि, दोर्पा चिउरीडाडा, दोबेला निर्मलीडाडा/रतन्छा सडक आयोजनालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

८. नगरपालिकाको भवन र क्रमश वडा कार्यालयको भवन निर्माणको काम यसै आ.व बाट प्रारम्भ गरिनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

९. दिक्तेल अस्पताललाई ५० सैयाको बनाउने कार्यलाई यथासक्य चाडो कार्य प्रारम्भ गरिनेछ। बाम्रांग, नेर्पा र बिजयखर्कमा निर्माण हुनलागेको स्वास्थ्य संस्था भवनलाई तदारूपताका साथ निर्माण गरिनेछ। बाकी स्वास्थ्य संस्था भवन निर्माणका लागि प्रदेश सरकार र केन्द्र सरकारलाई अनुरोध गरिनेछ।

१०. दिक्तेल बहुमुखि क्याम्पसलाई एक पक्कि भवन निर्माणको काम यसै आ.व मा डिपिआर तयार गरी अगाडी बढाईनेछ।

११. बुईपा स्थित पञ्चेदोबाटो नजिक विश्वकै अग्लो एलम्बरको सालिक राख्ने गरी एलम्बरपार्क निर्माणको कार्य यसै आव बाट प्रारम्भ गरिनेछ।

१२. नेर्पा, पाथेका र खार्मिको माथिल्लो ठाउ देबिस्थान गहिरोमा व्यवस्थित ताल निर्माण गरिनेछ जसको आसपासमा नमुना पेनटावर निर्माणको काम यसै आ.व बाट प्रारम्भ गरिनेछ।

१३. मझुवागढी कालिक भगवतिको गुरुयोजना कार्यन्वयनका लागि समपुरक योजनाबाट पुर्णता दिने कामलाई निरन्तरता दिईनेछ।

१४. रुपाकोटमा भ्युटावर निर्माणको काम प्रारम्भ गरिने छ। नूनथाल गुम्बा, मझुवागढी देबिस्थान, साप्सुढाप, भुलभुले, महुरेगढी, सहदेवगढीका साथै पर्यटन गुरुयोजना कार्यन्वयमा ल्याईनेछ।

१५. दिक्तेल बजारमा सपिंग कम्प्लेक्सको काम यसै आ.वको शुरुवात बाटै प्रारम्भ गरिनेछ।

१६. दिक्तेल माटिकोरेमा व्यवस्थित कबर्डहल निर्माणको काम तुरुन्तै प्रारम्भ गरिनेछ।

१७. बुईपा, सोल्ला, लफ्यांग र माटीकोरे स्थित र खेलमैदानलाई इलेबेन साईजको बनाउन काम प्रारम्भ गरिनेछ।

१८. जालपा कबर्ड निर्माण गरिनेछ।

१९. वडा नं २, ३, ६, ८ र ९को माथिल्लो भागमा चिया पकेट क्षेत्र निर्माणको कामलाई उच्च प्राथमिकता दिईने छ। वडा नं ६ र ८ मा एसै आ.व बाट कार्यक्रम संचालनको काम प्रारम्भ गरिनेछ।

२०. दिक्तेलको सहरी खानेपानी आयोजनाको काम तुरुन्त प्रारम्भ गरिनेछ। मेवाखोला लिफिटड खानेपानी आयोजना, नुनथला खानेपानी आयोजना, मझुवागढी देबिस्थान खानेपानी आयोजना, लप्से पंखु खापा, पाथेका, खाल्ले खानेपानी आयोजना लगाएतका योजनाहरू संचालनमा ल्याईनेछ।

२१. दिक्तेल स्थित हाटडाडाँमा रहेको सार्वजनिक जग्गा र कृषि सामाग्री संस्थान तथा खाद्यसंस्थानको जग्गा नगरपालिकाको नाममा ल्याई सो स्थानमा व्यवस्थित बजार सहितको नगरपालिका भवन निर्माण गर्ने। साथै यसै नगरपालिका वडा नं १ स्थित रत्नपार्कमा रहेको सार्वजनिक जग्गा तथा बालसंगठनको जग्गा नगरपालिकाको नाममा ल्याई उक्त स्थानमा व्यवस्थित पार्क सहितको सपिड कम्प्लेक्स निर्माण गर्ने।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहर”

२२. मेवाखोला चिउरीडाडाँ २ खरबारी — थापाबारी) सिचाई आयोजना संचालनमा ल्याईनेछ।
२३. साप्सु निर्मलीडाडा थर्पुडाडा पेलुड निर्मलीडाडा, छेपेखोला खार्तेखोला, पाँचधारे पात्ले, दिखुवा खोला, भदौरे खोल्सी, लप्से पञ्चिम, रेलेखोला, जरुवापानी, ढाडेखोला लगायत कम्तिमा एक वडा एक सिचाई आयोजना संचालनमा ल्याईनेछ।
२४. विभिन्न स्थानमा सहिदपार्क तथा प्रतिष्ठानहरू निर्माण गरिनेछ।
२५. नेपाल बिधुत प्राधिकरण संगको सहकार्यमा बाकी वडामा बिधुत बिस्तार गर्ने तथा आगामी वर्ष सम्ममा सम्पूर्ण काठको पोललाई आईरन पोलमा रूपान्तरण गरिनेछ।
२६. सुरक्षित बैदेशिक रोजगार कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ। बैदेशिक रोजगार बाट आएको रेमिटेन्सलाई उत्पादनमुलक कार्यकमा लगानी गर्ने र उद्यमबिकास कार्यक्रमलाई जोड दिईनेछ।
२७. बिद्यालय पुर्बाधार बिकास कार्यक्रमलाई आवश्यकताका आधारमा संचालन गरिनेछ।
२८. दिक्तेल बजारमा व्यवस्थित सिटीहलको निर्माणको काम अगाडी बढाईने छ।
२९. सडकबत्ति बिस्तारको कामलाई निरन्तरता दिईनेछ।
३०. समावेशी बजेट निर्माणको नितिलाई पुर्णरूपमा कार्यन्वयनमा ल्याईनेछ बिभिन्न बिषयगत मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूको कार्यक्रमलाई जोड दिईने छ।
३१. नगरको विभिन्न स्थानमा टेलिफोन टावर राख्ने कार्यलाई नेपाल टेलिकम संगको सहकार्यमा अगाडी बढाईने छ।
३२. भूकम्प पुनः निर्माणको कामलाई तदारूपकताका साथ अगाडी बढाईनेछ। भूकम्प जाने बित्तिकै बनेका घरहरूलाई एक मुष्ट अनुदान दिने कार्यलाई सहज बनाउन नेपाल सरकार समक्ष अनुरोध गर्ने र पुनः निर्माणको अन्य कामलाई थप प्रभाकारी बनाईनेछ।
३३. उपयुक्त स्थानको पहिचान गरि एकिकृत बस्ति निर्माणको काम प्रारम्भ गरिनेछ।
३४. उपयुक्त स्थानको पहिचान गरि औधोगिक ग्रामको स्थापना गरिनेछ। उद्यमशिलता बिकास र आर्थिक बिकासका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।

दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिकाले चालु आ.व.का लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा लामो मेहनत र लगानीबाट निर्मित आबधिक योजनाले तय गरेको **“समाजवाद उन्मुख सभ्य र समृद्ध नगर: दिक्तेल रु.म बासीको रहर”** भन्ने दिर्घकालीन सोचलाई मुर्तरुप दिनेतर्फ चालु आ.व.का नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू परिलक्षित गरेकोछ।

नगरको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वातावरणीय, संस्थागत एवं वित्तीय क्षेत्रको दिगो बिकास गरी सुशासन र नगरबासीको जिवनस्तरमा गुणात्मक सुधार गर्नु यस वर्षको लक्ष्य रहेको छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

दिगो आर्थिक विकासबाट नगरवासीको जीवनस्तरमा सुधार गर्न कृषि र पशुपालन व्यवसायलाई निर्वाहमूखीबाट व्यवसायिक पेशाका रूपमा विस्तार गर्ने नीति लिइएको छ। सहकारी र उद्यम व्यवसायको माध्यमबाट उत्पादन र रोजगारी अभिवृद्धि गर्न उद्यमशीलता र सीप विकास तालिम, प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम, सहूलियत ऋणमा पहुँच र नगरबाट वित्तीय सहयोग लगायतका नीतिगत व्यवस्थाहरू गरिनेछ। आर्थिक क्षेत्रमा सुशासन र प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाई व्यवसायिक पर्यावरण (Entrepreneurial Ecosystem) मा सुधार गरिनेछ।

गुणस्तरीय शिक्षा, सर्वसुलभ स्वास्थ्य एवं पोषण, स्वच्छ पिउनेपानी तथा सरसफाइको सुविधामा पहुँच बढाई मानव संसाधनको क्षमता र उत्पादकत्व बढाउने नीति लिइएको छ। युवा एवं खेलकुद विकास तथा प्रवर्द्धन, जेष्ठ नागरिक संरक्षण, लैङ्गिक समानता, तथा सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चित गरी नगरवासीलाई आधारभूत सामाजिक सेवा, संरक्षण र सुरक्षा उपलब्ध गराइनेछ।

आधारभूत तथा गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधारको निर्माण, स्तरोन्नति र मर्मत सम्भारबाट नगर विकासमा गतीशीलता ल्याई नगरवासीको सेवा तथा सुविधा प्राप्ति, पहुँच र प्रवाहमा सहज अभिवृद्धि गर्ने लक्ष्य लिइएको छ।

वन, वन्यजन्तु, जैविक विविधता तथा भू तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, विकास, संबर्द्धन, प्रवर्द्धन र दीगो उपयोग गर्दै, विपद् व्यवस्थापन एवं जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा न्यूनीकरण उपायको अवलम्बनबाट वातावरणमैत्री विकास भई हरित, सफा र वस्नयोग्य व्यवस्थित नगर निर्माण गर्ने सोच लिइएको छ।

विधि र प्रक्रियाको निर्माण, चुस्त तथा प्रभावकारी संगठन संरचना र क्षमता विकास, सार्वजनिक, निजी, सहकारी, गैसस तथा सामुदायिक साझेदारीलाई प्रवर्द्धन गर्दै सेवा प्रवाह सुनिश्चित र भरपर्दो बनाउने उद्देश्य राखिएको छ।

आन्तरिक र बाह्य स्रोत साधनको उच्चतम प्रयोग गर्दै प्रविधिमैत्री कर तथा आर्थिक प्रशासन सञ्चालन गरि वित्तीय सुशासन प्रत्याभूत गर्ने सोच लिइएको छ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अव म आ.व. २०७५।७६ का क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

आर्थिक विकास:

हालको ४ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि लाई आ.व. २०७५।७६ मा ६ प्रतिशत पुर्याउने उद्देश्यले कृषि, पशुपालन, घरेलु तथा साना उद्योग, पर्यटन र अन्य सेवा उद्योगलाई विशेष प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।

क) कृषि र पशुपालन

- स्थानीय सम्भाव्यताको आधारमा उत्पादन योग्य नगदेवाली तथा पशुपालनमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र व्यवसायीकरणलाई बढावा दिंदै उत्पादन तथा उत्पादकत्वको अभिवृद्धि नीति लिइएको छ।
- कृषकहरूको सीप अभिवृद्धि, पुंजी र प्रविधिमा पहुँच विस्तार गर्न कार्यक्रमिक र संस्थागत सुधार गर्ने तथा कृषि करारको कानून कार्यान्वयनमा ल्याई व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धन र जमिनको बांझोपन न्यूनीकरण गर्ने रणनीति तय गरिएको छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ३) कृषि थोक बजार, खुद्रा बजार, थोक समर्थन मूल्य, शितभण्डार, सहूलियत ऋण, उद्यमशीलता प्रवर्धन, उद्योग ग्राममा कृषि उपज प्रशोधन उद्योगलाई प्राथमिकता लगायतका विधीबाट कृषि उद्यम सृजना गर्न उपयुक्त वातावरण तयार गर्ने लक्ष्य तोकिएको छ ।
- ४) प्रत्येक वडामा कृषि उपज संकलन केन्द्र स्थापना र परम्परागत हाटबजार केन्द्र व्यवस्थापन गरी स्थानीय कृषि बजार र निर्यात प्रवर्धन गर्ने नीति लिइएको छ ।
- ५) वडामा स्रोत केन्द्रहरू स्थापना गरी उपयुक्त प्राविधिक सहयोगबाट समयमा नै बीउबिजन, मललगायतका कृषि सामग्री र पशु चिकित्सा सेवाको उपलब्धता र प्रसारबाट कृषकको सहज पहुँच स्थापित गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- ६) पशु आहार उद्योग, पशु स्वास्थ्य सेवा, पशु उत्पादन प्रशोधन उद्योग जस्तै डेरी, मासु प्रशोधन उद्योग, छाला प्रशोधन उद्योग लगायतका उद्यम प्रवर्धन गर्ने नीति लिइएको छ ।
- ७) सहभागितामूलक ढंगबाट प्रांगारिक (Organic) कृषि खेती र कृषि उत्पादनलाई प्रश्रय र प्रोत्साहित गर्ने सोच लिइएको छ ।
- ८) कृषि तथा गैरकृषि सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गरी उत्पादन बढाइने नीति लिइएको छ ।
- ९) कृषक, नव उद्योगी र व्यवसायीलाई सहकारी संस्थाहरूबाट सहज एवं सहूलियतपूर्ण कर्जा प्रवाहको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख) घरेलु तथा साना उद्योग

- १) नगर क्षेत्रमा स्थानीय स्रोत साधनहरूमा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- २) नगरमा औद्योगिक विकासका लागि निजी क्षेत्र र संघीय तथा प्रदेश सरकारसंगको सहकार्यमा एक उद्योग ग्रामको विकास गर्न कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ३) कृषि उपज प्रशोधन उद्योग, कृषि सामग्री उद्योग, उत्पादनमूलक उद्योग, र पर्यटन उद्योगको विकास गरी उत्पादन, उत्पादकत्व, रोजगार र आयआर्जनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ४) नगर क्षेत्रमा उद्यमशीलताको विकास र प्रवर्द्धन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ५) उद्यमशीलता विस्तार तथा सीप विकासका लागि व्यवसाय सम्बर्धन केन्द्र (Business Incubation Center), कोशेली घर, सीप विकास प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिने छ ।
- ६) पुंजी र लगानीमा नव उद्यमी, युवा उद्यमी, महिला उद्यमी, वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाको पहुँच बढाउन सहूलियत व्याजमा ऋणको व्यवस्था र जोखिमको साझेदारी बीमा सम्बन्धी कानून निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- ७) नगरक्षेत्रमा सञ्चालित व्यवसायको नियमन र प्रवर्द्धन गर्न कानूनी व्यवस्था र सूचना प्रविधिमा आधारित दर्ता, नवीकरण प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ग) पर्यटन र अन्य सेवा

- १) हलसी दर्शन गर्न आउने ५० प्रतिशत पर्यटकलाई यस नगरभित्र भित्र्याउने उद्देश्यले मझुवा कालिका क्षेत्रमा धार्मिक पर्यटकीय आकर्षण अभिवृद्धि गर्ने पुर्वाधार विकास गरिनेछ ।
- २) पर्यटक वसाई दर न्यूनतम दुई दिन पुर्याउने गरी नवीन पर्यटकीय उत्पादन (Tourism Product) हरूको विकास गरिनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ३) संघीय तथा प्रादेशिक सरकारसँग सहकार्य गरी किरात विश्वविद्यालयको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- ४) हलेसी—मेरुंग, हलेसी, नुनथला, रुपाकोट, मझुवागढी कालिका, साप्सुधाप, मेरुंग, हलेसी सर्किट—(पैदल र मोटरेबल बाटो) लगायतका सर्किटमा पर्ने पर्यटकीय महत्वका स्थानहरूको विकास र सम्बर्धनका साथै भुलभुले, देवीथान पूर्वाधार विकास र नेर्पा—पाथेका—खार्मी बीचको गहिरोमा विशेष तालको निर्माण गरिने गरिने छ ।
- ५) गुणस्तरिय पर्यटक भित्राउन एडभेन्चर पर्यटन र अधिक खर्च गर्ने भारतीय र चिनियां पर्यटकलाई आकर्षण गर्ने गरि बजारीकरण, ट्राभल एजेन्सीसंग सहकार्य, विशेष महोत्सवहरू आयोजन गरिनेछ ।
- ६) स्थानिय जनतालाई पर्यटनको अधिक लाभ पुर्याउन होमस्टे, स्थानिय पर्यटकीय महत्वका क्षेत्रको सौन्दर्यीकरण, नगर क्षेत्रको सौन्दर्यीकरण, सौन्दर्यीकरण मानक निर्धारण, सरसफाई, अतिथि सत्कार सम्बन्धी सहभागितामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ७) स्थानीय स्तरमा उद्योग व्यवसायको स्थापना तथा विस्तार कार्यका लागि आवश्यक पर्ने पुजीको पहुच सहज हुने गरी बैंक, वित्तीय संस्था तथा सहकारी संस्थाहरूको बढ्दो उपस्थितिलाई प्रोत्साहित गरिने छ । यसका लागि "एक घर एक खाता" र "घर घरमा सहकारी" अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- ८) वित्तीय सहकारी लगायत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको लगानीका अवसर वृद्धि गर्नुका साथै भरपर्दो कर्जा प्रवाहबाट कृषि खेति प्रणाली, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको अन्तरसम्बन्ध स्थापित गराई व्यवसायिक बातावरण कायम गर्दै उद्योग व्यसाय प्रबर्द्धनमा सहयोग पुर्याइने छ ।
- ९) प्रदेश र संघीय सरकारसंगको सहकार्यमा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा हुने ऋण प्रवाहको जोखिम न्यूनीकरण गर्न कर्जा विमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- १०) सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा व्यवसायिक कृषि फर्म र स्टार्टअप उद्यमीलाई स्तरोन्नति र विस्तारको लागि एन्जल लगानीकर्ता, वीउ पुंजी, सह-लगानी (Co-Investment) का अवसरमा पहुंच विस्तार गर्न विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ११) नगरका प्रमुख बजार केन्द्रहरूमा वैकिड तथा वित्तीय सेवाहरूको विस्तार गरिनेछ ।
- १२) वित्तीय सहकारी संस्थाहरूको दर्ता, नवीकरण, खारेजी, नियमन लगायतको कानूनी र संरचनागत व्यवस्था गरिनेछ ।
- १३) नया भित्र प्राप्त विप्रेषणलाई आयमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्नका लागि वित्तीय साक्षरता कक्षा संचालन गर्दै उद्यमशीलता र लगानी प्रवर्धन गर्ने ।
- १४) वैदेशिक रोजगारवाट फर्किएर आएका व्यक्तिहरूको ज्ञान, सिप, पूंजीलाई परिचालन गर्न नव उद्यमी सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- १५) नगर क्षेत्रमा नै CTEVT को सम्बन्धन प्राप्त बहुविषयक सीप प्रवर्द्धन र विकास गर्न व्यासायिक विद्यालय स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अव म सामाजिक विकास विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

सामाजिक विकास:

क) शिक्षा

- १) विद्यालयमा पूर्व प्राथमिक कक्षा वा बालविकास केन्द्रहरू मार्फत बालबालिकालाई प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रममा आवद्ध गरिनेछ ।
- २) नगरक्षेत्रमा निःशुल्क तथा अनिवार्य आधारभूत तथा निःशुल्क गुणस्तरिय माध्यमिक शिक्षामा बालबालिकाहरूको समतामूलक र सहज पहुँच तथा निरन्तरता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ३) शिक्षामा सबैको समतामूलक र सहज पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ४) गुणस्तरिय प्राविधिक तथा व्यवसायिक सीपमूलक शिक्षामा लगानी र पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
- ५) फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको लागि आवश्यकता र क्षमताका आधारमा सहज, निःशुल्क पहुँच सुनिश्चित गरी सीपमूलक शिक्षा र रोजगारीका अवसरसँग आवद्ध गरिनेछ ।
- ६) विद्यार्थीहरूको संख्याको आधारमा प्रविधिमैत्री बालबालिकामैत्री कक्षा कोठा, पुस्तकालय, तथा प्रयोगशाला निर्माण, विकास र स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- ७) शिक्षा प्रशासनमा निरन्तर सुधारका साथै व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गरी शैक्षिक पद्धतिमा नवप्रवर्तन (Innovation) र सुशासनलाई उत्प्रेरित र संस्थागत गरिनेछ ।
- ८) शिक्षा प्रशासनमा प्रभावकारिता ल्याउन राष्ट्रिय र स्थानिय नीति र मानकका आधारमा विद्यालय संख्या, शिक्षक विद्यार्थी अनुपात, शिक्षक दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
- ९) विद्यार्थी भर्नादर र निरन्तरताकोलागी सचेतना तथा प्रवर्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- १०) अनौपचारिक तथा शिक्षाका माध्यमबाट जीवनपयोगी व्यवसायिक सीप उपलब्ध गराउने अवसर जुटाई रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- ११) सामुदायिक र निजि विद्यालयहरू विचमा आपसी समन्वय र सिकाई आदानप्रदान गरि गुणस्तरमा रहेको भिन्नतालाई न्यूनीकरण गरिनेछ ।
- १२) नगरको कुनै एक माध्यमिक विद्यालयमा फरक क्षमता भएका विद्यार्थीहरूका लागि माध्यमिक तहसम्मको कक्षा सञ्चालन र आवासीय सुविधा विस्तार गर्दै लगिनेछ, यस्तो कार्यमा अन्य पालिकाहरू सँग समन्वय गरी कार्यसञ्चालन गरिनेछ ।
- १३) लक्षित समुहका विद्यार्थीहरूलाई छान्नावृत्ति लगायत प्रोत्साहन मुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ र उनीहरूको शैक्षिक क्षमतालाई उजागर र सहयोग गर्न अतिरिक्त कक्षाहरू संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- १४) अनौपचारिक शिक्षा मार्फत साक्षरता, साक्षरोत्तर शिक्षा तथा व्यवसायिक सीप उपलब्ध गराइनेछ साथै अनौपचारिक शिक्षालाई औपचारिक शिक्षासंग सम्बन्ध स्थापित गरिनेछ ।
- १५) विद्यालय विद्यालय बीच सहभागितात्मक निरीक्षण र सिकाइ (Horizontal Learning) प्रणालीको आदान प्रदान, प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण र सिकाई को व्यवस्था लागू गरिने छ ।
- १६) संस्थागत विद्यालयको शुल्क र सुविधा सम्बन्धी मापदण्ड बनाई लागू गरिनेछ ।
- १७) विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धिका आधारमा शिक्षकहरूको मूल्यांकन, पुरस्कार र दण्ड व्यवस्था कार्यान्वयन गरिनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- १८) सम्पूर्ण विद्यालयहरूको अध्ययन अध्यापनका चरणहरूको सामाजिक परीक्षण गरी व्यवस्थापन समिति, प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरूलाई जवाफदेही बनाईनेछ र प्र.अ.का लागि ५ दिने प्रशासनिक सुधारका लागि क्षमता विकास तालिम प्रदान गरिनेछ।
- १९) अध्ययन अध्यापनको गुणस्तरमा रहेको विभेदलाई हटाउन शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने छ र शिक्षकका लागि ३ दिने शिक्षण सुधार तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- २०) सामुदायिक विद्यालयको प्रशासन सुधार गर्ने र आधारभूत तहमा अङ्ग्रेजी माध्यमबाट अध्ययन अध्यापनको क्रमशः सुरुवता गरिने छ।
- २१) प्राविधिक शिक्षालयको स्थापनाका लागि अध्ययनको काम भईरहेको छ र नेपाल सरकारबाट नुनथलामा निर्माण गर्ने प्राविधिक शिक्षालय निर्माणको कामलाई यथासिघ्र थालनी गर्न ताकेता गरिनेछ।
- २२) किराँत विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि आवश्यक अध्ययनको काम भईरहेको छ र यसलाई द्रुत गतिमा बढाईने छ।
- २३) आधारभूत र माध्यमिक शिक्षालाई अनिवार्य र निशुल्क बनाईनेछ। साक्षरोत्तर प्रतिशत बृद्धि गर्नका लागि अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गरिनेछ।
- २४) नगरपालिकाले स्कुल र कलेज सञ्चालन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। आवसीय विद्यालय सञ्चालन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी लक्षित वर्गलाई निशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न पहल गरिनेछ।
- २५) विद्यार्थी सङ्ख्याको अनुपातको आधारमा दरबन्दी मिलान गर्न कार्यदल गठन भइसकेकोले यसले काम सिघ्र रूपमा अगाडि बढाउने छ।
- २६) यस नगरको गौरवको रूपमा रहेको दिक्तेल क्याम्पसलाई गुणस्तर सुधार र भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि प्रदेशबाट प्राप्त हुने आयोजनाको पहिलो प्राथमिकतामा समावेश गरिनेछ।
- २७) स्रोतकेन्द्रहरूलाई विकास गरिदै लगिनेछ र हाल सामाजिक परीक्षण र विद्यालय सुधार योजनाको क्षमता विकासका लागि तालिम प्रदान गर्ने जिम्मा दिइसकिएको छ।
- २८) भाद्र मसान्तसम्ममा प्रत्येक विद्यालयको सामाजिक परीक्षण गरी विद्यालयको सम्पूर्ण पक्षको पारदर्शिता गराईनेछ।
- २९) नगर भित्र स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी काममुखी र श्रमसँग जोड्ने शिक्षा प्रदान गर्ने र स्थानीय मातृभाषालाई पठनपाठन गराउने प्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ।
- ३०) शिक्षा ऐन, नियमावली अनुसारका प्रधानाध्यापक व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ।
- ३१) युवापङ्क्तिमा बढ्दै गईरहेको कुलत, लागुपदार्थ दुर्व्यसनीलाई पूर्णरूपमा निरुत्साहित गरिनेछ। युवाहरूको लागि जीवन उपयोगी सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईनेछ।
- ३२) विपन्न एवम् लक्षित वर्गलाई सहयोग पुराउने हेतुले शिक्षा सेवा आयोग र लोक सेवा आयोगको निशुल्क कोचिङ कक्षा सञ्चालनमा ल्याईनेछ।
- ३३) नगरपालिकाभरीका सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूमा परीक्षा प्रणालीलाई एक रूपता कायम गरीनेछ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ३४) विद्यार्थीहरूलाई गृहकार्य सहित परियोजना कार्य र सामुहिक कार्यबाट सिकाइ गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- ३५) शिक्षण सिकाइमा सूचना प्रविधिको प्रयोग (कम्प्यूटर, इन्टरनेट कनेक्टिभिटी प्रविधिको प्रयोग) गरी भर्चुयल कक्षाको व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ।
- ३६) माध्यमिक विद्यालयमा इ लाईब्रेरी, इ हाजिरीको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- ३७) गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजी विषयका लागि शिक्षण क्रियाकलापमा आधारित सामग्री खरिद गरी सिकाइ उपलब्धी बृद्धि गरिनेछ।
- ३८) प्राथमिक विद्यालयमा अध्ययनरत छात्रछात्राको लागि दिवाखाजा पाईलटिडको रूपमा व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ।
- ३९) सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न वडास्तरीय र नगरस्तरीय रूपमा प्रतियोगिताको व्यवस्था गरिनेछ।

ख) स्वास्थ्य

- १) स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधारको निर्माण, स्तरोन्नति र उपकरणहरूको जडान तथा दक्ष जनशक्तिबाट आधारभूत तथा गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन गर्ने।
- २) प्रत्येक वडामा वर्थिड सेन्टर, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य केन्द्र, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र तथा तिनलाई आवश्यक भवन, अन्य पूर्वाधार, उपकरण र जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ।
- ३) संघ र प्रदेश सरकारका संगको सहकार्यमा नगरक्षेत्रमा कम्तीमा १०० शैयाको अस्पताल, शल्य चिकित्सा सेवा, आवधिक विशेषज्ञ सेवा स्थापना र शुरुवात गरी दश वर्ष भित्र एक मेडिकल शिक्षण अस्पताल निर्माण गर्ने लक्ष्यसाथ काम अघि बढाइने छ।
- ४) रोग निदानका लागि अस्पताल र स्वास्थ्य चौकीमा मापदण्ड अनुसारका न्यूनतम उपकरणहरू (एक्सरे, भिडियो एक्सरे, प्रयोगशाला आदि) उपलब्ध गराइने छ।
- ५) निःशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच विस्तार र गुणस्तर बृद्धि गरिनेछ।
- ६) स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निशुल्क उपलब्ध गराउने सबै प्रकारका औषधि तथा सेवालार्ई नियमित तथा सुनिश्चित गराइने छ र औषधि उपलब्धताको संस्थागत रूपमा अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ।
- ७) सार्वजनिक, निजी, सामुदायिक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सार्वजनिक सामाजिक उत्तरदायित्वको रकम समेत परिचालन गरी स्वास्थ्य कोष खडा गरिने छ।
- ८) निःशुल्क र सुरक्षित प्रसुति सेवा विस्तार गरी प्रसुति अघि र पछि स्वास्थ्य सेवा लिन प्रोत्साहन गरिनेछ।
- ९) बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य, खोपहरूको उपयोग, पोषण स्थितिमा सुधार गर्न विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- १०) नगरवासीलाई गुणस्तरिय विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्न मेडिकल कलेज र गै.स.स.को समन्वयमा मोबाइल क्याम्प, आउटरिच क्लिनिक, टेलिमेडिसिन जस्ता सेवाहरू प्रदान गरिनेछन्।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ११) स्वास्थ्य सेवालाई स्तरिय र सर्वसुलभ बनाउन नर्सिङ होम, निजी तथा सामुदायिक अस्पताल सञ्चालन र अनुगमन सम्बन्धी कानून र मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- १२) स्वास्थ्य स्वयंसेवक, प्राविधिक, नर्स, डाक्टर र विशेषज्ञ डाक्टरको सेवा आपूर्ति, क्षमता विकास, प्रोत्साहन व्यवस्था गरी प्रभावकारी जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ।
- १३) गुणस्तरिय प्रयोगशाला, ब्लडबैंक, औषधि गुणस्तर परीक्षण सेवा, स्वास्थ्य बीमा सेवा, आपतकालीन सेवा जस्ता संयन्त्र र सेवालाई संस्थागत गरिनेछ।
- १४) आधारभूत औषधिको आपूर्तिमा सुनिश्चितता, निरन्तरता, गुणस्तरियता र सार्वजनिक निजी सहकार्य अभिवृद्धि गरिनेछ।
- १५) गम्भीर प्रकृतिका नसर्ने रोग लागेका वा गरिवी परिचयपत्र बाहक र अन्य लक्षित वर्गलाई स्वास्थ्य सेवामा विशेष सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- १६) बाल विवाहलाई दुरुत्साहित गर्ने, जन्मान्तर बढाउने, परिवार नियोजन सेवालाई भरपर्दो बनाउन र मातृ शिशु कल्याण सम्बन्धी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन सचेतनामुलक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- १७) बाल विवाह, असुरक्षित यौन सम्बन्ध तथा गर्भभरण लाई रोक्न अभिभावकीय शिक्षा (early parenting) व्यवस्था गर्ने।
- १८) तरकारी, दुध, अण्डा, मासु तथा फलफूलका साथै पोषक खाद्घान्नको उपभोग बढाउन र त्यसबाट प्राप्तहुने पोषक तत्वबारे कृषि प्रसार कार्यक्रमबाट समेत प्रवर्द्धन गरी तदनुसार उत्पादन र प्रयोग बढाई बहुक्षेत्रीय पोषणकार्यक्रमलाई समन्वयात्मक रूपमा संचालन गरिने छ।
- १९) पोषण लक्षित र पोषण संवेदनशील कार्यक्रमहरूलाई लक्षित घरपरिवारबस्ती वा टोल स्तरमा आवश्यकताको आधारमा समन्वय, संचालन र विस्तार गरिनेछ। नगरको मुख्य अस्पतालमा पोषण पुर्नस्थापना केन्द्र स्थापना गरी सेवा प्रवाह गरिनेछ।
- २०) यौनिक एवं प्रजनन स्वास्थ्य, एच.आई.भि.एड्स, धुम्रपान, मद्यपान, मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिरोधात्मक एवं उपचारात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- २१) आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा, योग तथा ध्यान, अकुपञ्चर सेवाको विकास गरी स्वास्थ्य सेवा विविधीकरण गरिनेछ।
- २२) विपन्न परिवारलाई वितरित परिचयपत्रका आधारमा निशुल्क स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका साथै गम्भीर प्रकृतिका रोगहरूको उपचारकालागि विशिष्टिकृत सेवा उपलब्ध गराउने अस्पतालमा सिफारिश गरिने छ।
- २३) गैसस र निजी क्षेत्र समेतको सहकार्यमा गम्भीर प्रकृतिका (मुटु, अर्बुद, मृगौला, आंखा कान घांटी, स्वासप्रस्वासआदि) मेडिकल कलेज तथा विशिष्टिकृत अस्पतालहरूसंग सहकार्य गरी विशेष क्लिनिक (Outreach clinic) संचालन गरिने छ।
- २४) अस्पतालबाट निस्कने फोहरलाई इन्सुलेटरको प्रयोगबाट नष्ट गरिनुका साथै स्वास्थ्य चौकीको फोहरलाई विशेष व्यवस्था गरिने छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- २५) प्रत्येक वडाहरूमा सिआरआरटि गठन र परिचालन गरिने छ।
- २६) मौलिक हकका रूपमा रहेको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सबै नगरवासीहरूको सहज पहुँचमा पुग्ने गरी (Universal Health Coverage) प्रभावकारी रूपमा उपलब्ध गराउने एवं आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने र सोका लागि छुट्टै बजेटको व्यवस्था गरी जिल्ला अस्पतालबाट ७० प्रकारका र स्वास्थ्य चौकी बाट ३५ प्रकारका औषधिका लागि खरिद गरि औषधिको अभाव हुन दिइने छैन।
- २७) पूर्णखोप युक्त नगरको निरन्तरता र सुनिश्चितताका लागि सबै बच्चाहरूले पूर्ण खोप पाएको यकिन गरी पूर्णखोप युक्त नगर घोषणा गरिने छ।
- २८) पूर्ण संस्थागत प्रसुति सेवाका लागि नगर भित्रका खाल्ले, लफ्याड, बाम्राड, नेर्पा र विजयखर्कका स्वास्थ्य चौकीहरूमा अनिवार्य वर्थिड सेन्टरको स्थापना गरिने छ।
- २९) ब्लड बैंक भवनको निर्माण २०७५ आश्विन महिना भित्र सम्पन्न गरि ब्लड बैंक सेवा सुचारु गरिने छ।
- ३०) पूर्ण सरसफाई युक्त घर, गाउँ समाज र नगर बनाउनका लागि क्रमशः कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- ३१) पूर्ण पोषणयुक्त वडा तथा नगर घोषणाका लागि स्वास्थ्य आमा तथा स्वास्थ्य बच्चा प्रतियोगिता गराई क्रमशः अभियान संचालन गरिने छ।
- ३२) सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा क्रमशः पाथेका, बुईपा र दोर्पामा बजेटको व्यवस्था गरि प्रयोगशाला सेवा विस्तार गरिने छ। साथै जिल्ला अस्पतालमा जेष्ठ नागरिक, गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरूलाई निःशुल्क प्रयोगशाला र भिडियो एक्सरे जाँचका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरि निःशुल्क सेवा दिइने छ।
- ३३) हालको जिल्ला अस्पताललाई ५० शैयामा स्तर वृद्धि गरिने छ। साथै लफ्याड, खाल्लेमा स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माणका लागि जग्गाको व्यवस्था गरि भवन निर्माणका लागि प्रकृया अघि बडाइने छ।
- ३४) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले स्वास्थ्य सेवामा पुर्याउनु भएको योगदानको उच्च कदर गर्दै रु.५००।— प्रतिवेदन भत्ता उपलब्ध गराउदै आएकोमा यस वर्ष पनि सुचारु गरिनेछ।
- ३५) प्रत्येक ६/६ महिनामा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ र दिक्तेल बजार क्षेत्र नजिक एक योग र व्यायाम केन्द्र स्थापना गरिने छ।
- ३६) १ वडा १ एम्बुलेन्सको निति गत आ.ब.मा पनि राखिएको मा यस वर्ष जालपा, पाथेका, निर्मली, विजयखर्क र लफ्याडमा ५० प्रतिशत लागत सहभागितामा एम्बुलेन्स व्यवस्थापन गरिने छ। स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम संचालन हुदै आएकोमा सो कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिनेछ। सबै नगरवासीलाई अनिवार्य विमीत गराउन पहल गरिने छ।
- ३७) स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा गई अन साइट कोचिड गरि क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ३८) अस्पतालको कम्पाण्ड निर्माणका लागि जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनिकरण कार्यालय संग समन्वय गरि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरि निर्माण गरिने छ। साथै सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन गरिने छ।
- ३९) स्वास्थ्यसम्बन्धी सन्देश एवं सूचना सुलभ रूपमा प्राप्त गर्ने सूचनाको हक सम्बन्धी अधिकारलाई कार्यरूपमा परिणत गर्न शिक्षा, सुचना र सञ्चार कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिई जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्ने ।
- ४०) गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यवर्द्धक खाद्य पदार्थको प्रवर्द्धन, प्रयोगमार्फत कुपोषणलाई न्यूनीकरण गर्ने ।
- ४१) सक्षम एवं जवाफदेही समन्वय, अनुगमन तथा नियमन संयन्त्र एवं प्रक्रियाद्वारा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने ।
- ४२) स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित बहुपक्षीय सरोकारवाला निकायहरुको सहकार्यलाई थप सुदृढ गर्दै राज्यको प्रत्येक नीतिमा स्वास्थ्यलाई मुलप्रवाहिकरण गर्दै जाने ।
- ४३) स्वास्थ्य संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि वातावरण प्रदूषणको प्रभावकारी नियन्त्रण गर्दै स्वच्छ वातावरणमा बाँच्न पाउने नगरवासी अधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने ।
- ४४) गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक नीतिगत, संस्थागत र व्यवस्थापकीय माध्यमद्वारा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्ने ।
- ४५) विपद र महामारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ग) युवा सम्बन्धी

- १) “युवासँग स्थानीय सरकार विशेष कार्यक्रम” संचालन गरी उनीहरुको सीप, ज्ञान र क्षमतालाई प्रयोग गर्दै स्थानीय सरकारको कार्य दक्षताको अभिवृद्धि गर्न प्रयोग गरिने छ।
- २) युवा जगतलाई उनीहरुको चाहना अनुसार साहित्य, कला, संगितको सृजना र मौलिक संस्कृतिको जगेर्नामा प्रोत्साहित गरिने छ।
- ३) व्यावसायिक सीप तथा उद्यमशीलताको विकास तथा श्रमलाई सम्मान गर्ने वातावरणको विकासका साथै वैदेशिक रोजगार तर्फको आकर्षण घटाउने गरी युवा उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ४) युवालाई सहज कर्जा र व्यवसाय गर्ने अवसर श्रृजनाबाटस्वरोजगार प्रवर्द्धन गरि स्वावलम्बी, सम्मानजनक एवं उत्पादनमूलक बनाइने छ ।
- ५) कृषिलाई मर्यादित पेशाको रूपमा स्थापित गराई युवालाई व्यवसायीक कृषि कार्यमा संलग्न हुन उत्प्रेरणा प्रदान गरिनका साथै वित्तीय संस्थाहरुको कृषिकार्य लगानी तथा सहूलियत पूर्ण कर्जामा आवद्ध हुन सहयोग गरिने छ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ६) महिला, दलित, आदिवासी जनजाती तथा विपन्न समुदायका युवालाई लक्षित गरी व्यवहारमूलक अभ्यास (Internship), स—साना कार्यजिम्मेवारी (small short term assignment) दिई युवा परिचालन (Youth engagement) कार्यक्रम संचालन गरीने छ।
- ७) युवा परामर्श केन्द्र संचालन गरी आवश्यक विषय जस्तै जीवनउपयोगी परामर्श (Career counseling) गर्ने, लागु औषधको प्रयोगकर्ता वा मानोसमाजिक परामर्श विशेषज्ञहरूद्वारा दिने व्यवस्था गरिने छ।
- ८) प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक व्यवस्थित खेल मैदान निर्माण र स्तरोन्नतिबाट खेलकुद विकासको वातावरण सृजना गरिने छ।
- ९) नगरक्षेत्रको उपयुक्त स्थानमा बहुउद्देशिय कभर्ड हलको निर्माण गरिनेछ।
- १०) विद्यालय शिक्षासंग खेलकुद आवद्ध गराई नगर स्तरिय, खेलकुद कार्यक्रम कम्तिमा वार्षिक १ पटक आयोजना गरिनेछ।
- ११) वडा स्तरमा युवा क्लवको निर्माण, व्यवस्थित तथा सक्रिय संचालन गरी युवा तथा किशोर किशोरीको बौद्धिक क्षमता विकास, समाजिक सीपको अभ्यास तथा नेतृत्व कलाको विकास एवं प्रबर्द्धन गरी उनीहरूलाई नविनतम र सृजनाशील बनाइने छ।
- १२) नगर र वडा स्तरीय खेलकुदहरू वार्षिकरूपमा आयोजना गरिनेछन्।
- १३) सार्वजनिक निजी साझेदारीमा विभिन्न खेलकुदहरू प्रायोजन गरिनेछ।
- १४) युवाहरूलाई सामाजिक र आर्थिक विकासमा अवद्ध गराउनसीपमूलक, स्वरोजगार उन्मुख कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछ।
- १५) नगरको आफ्नै खेलकुद क्लव गठन गरि यस जिल्लामा राम्रो प्रगति गरेको मुख्य तीनवटा खेलक्षेत्रमा खेलाडी छनौट, नियमित अभ्यास, खानपान, खेल समाग्री, खेलकुद पूर्वाधार, प्रतियोगिता प्रायोजन लगायतका सेवाहरू सुनिश्चित गरिनेछ।
- १६) सभ्य, सुसंस्कृत र अनुशासित युवाशक्ति उत्पादन र विकासका लागि परिवार र विद्यालयमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिने छ र विद्यालयमा सकारात्मक सोचको विकासका लागि प्रवचन तथा नैतिक शिक्षा कक्षा संचालन गरिने छ,

घ) महिला, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक तर्फका नीति तथा कार्यक्रमहरू

- १) योजना चक्रमामहिला, बालबालिका, समाजमा सामाजिक तथा आर्थिक रूपले कमजोर वर्ग, अल्पसंख्यक का मुद्दालाईमूलप्रवाहिकरण गरी समावेशी सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ।
- २) सबै प्रकारका हिंसाहरू न्यूनिकरण गरी, घरेलु एवं समाजिक हिंसालाई कानून वामोजिम दण्डनिय बनाउने विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- ३) घरेलु वा सामाजिक हिंसामा परेका महिलालाई पुनर्स्थापन केन्द्रमा बसोबासको व्यवस्थाका साथै उचित कानूनी संरक्षण समेत गरिने छ। कार्यस्थलहरूलाई लैङ्गिक, यौन हिंसा एव विभेध मुक्त बनाइने छ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ४) महिला सशक्तिकरण र लैंगिक मूलप्रवाहिकरणको लक्ष्यलाई पुरा गर्न अनुशिक्षण कार्यक्रम, लैंगिक तथा प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, पुर्व सहकारी शिक्षा, किशोरीहरूलाई लैंगिक हिंसा सम्बन्धि अनुशिक्षण, संस्थागत विकास तालिम, सीप तथा व्यवसायिक विकास तालिम, महिला पुरुष सम विकास तालिम लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ५) जेष्ठ नागरिकहरूको दिनचर्या, सामाजिक अन्तरघुलन, योगदान अभिवृद्धि गर्न विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछन् । नगरक्षेत्रमा कम्तीमा एक वृद्धाश्रम र जेष्ठ नागरिक विश्राम गृहलाई स्रोत साधन युक्त बनाइनेछ ।
- ६) एकल महिलाहरूको क्षमता, उत्पादकत्व र आत्मनिर्भरता अभिवृद्धिका लागि नेतृत्व विकास, उद्यमशीलता विकास र सीप विकास सम्बन्धी विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- ७) ज्येष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति, एकल महिला, सिमान्तकृत र विपन्न वर्गलाई सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रम मार्फत संबोधन गर्ने,
- ८) ८० वर्षभन्दा माथिका ज्येष्ठ नागरिकलाई घरदैलोमा नै सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्मान स्वरूप उपलब्ध गराइनेछ,
- ९) दलित विध्यार्थीको भर्ना र पठन पाठन सुनिश्चित गराउन दलित छात्रवृत्ति प्रदान गरिने छ,
- १०) किशोर, किशोरीहरूको लागी जीवनपयोगी सीप प्रदान गरिने कार्यक्रम संचालन गरिने छ,
- ११) जेष्ठ नागरिकलाई अस्पतालमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा तथा सार्वजनिक यातायात लगायतका अन्य कार्यक्रम मार्फत उनीहरूको सुविधालाई सम्बोधन गरिने छ,
- १२) सबै महिलाहरू विशेषरूपले आर्थिक र सामाजिक रूपमा विपन्न र अल्पसंख्यक महिलाको सामाजिक, आर्थिक सशक्तीकरण गर्दै महिलाको सामाजिक आर्थिक स्तर माथी उठाउनुका साथै तिनीहरूको मुलभूत अधिकार सुनिश्चित गरिने छ, लैङ्गिकतामा आधारित सबै प्रकारका हिंसा, भेदभाव र बहिष्करणको अन्त्य गरिने छ । राजनीतिक, आर्थिक, सार्वजनिकलगायत सम्पूर्ण निर्णायक तहमा महिला, दलित तथा सिमान्तकृत समुदायको सार्थक रसमान पहुँचका लागि समान अवसरहरूको सिर्जना गरिने छ,
- १३) नगरपालिकाका योजना तथा कार्यक्रमहरू लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गरी तर्जुमा गरिने छ ।
- १४) लैङ्गिक संवेदनशील बजेट र लैङ्गिक बजेट परीक्षण प्रणालीको अवलम्बन गरिने छ ।
- १५) महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार कक्ष तथा स्तनपान गराउन लचिलो समय व्यवस्थापन, महिला कर्मचारीलाई काम गर्ने सहज वातावरणकोव्यवस्था गरिने छ ।
- १६) लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनका साथै, सामाजिक भेदभाव र बहिष्करण अन्त्यको लागि निरोधात्मक न्यायमासहज पहुँच र संरक्षणात्मक उपायहरू अवलम्बन गरिने छ ।
- १७) निजी र गैरसरकारी क्षेत्रको नीति निर्माण, कार्यक्रम कार्यान्वयनलगायत प्रतिफलमा महिला तथा समाजमा कजोर वर्गको सारभूत प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहर्”

- १८) आर्थिक सामाजिक रूपले विपन्नबर्ग तथा महिलाको लागि आयआर्जन, क्षमता विकास र सशक्तीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- १९) अपाङ्गता भएका व्यक्ति र विशेष गरी महिलामाथि हुनसक्ने हिंसाको अन्त्य गर्दै रोजगारी र स्वरोजगारी उन्मुख कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- २०) महिला बालबालिका तथा लक्षित समुदायहरूलाई सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट सशक्तीकरण गरिनुका साथै क्षमता विकास गरिनेछ ।
- २१) समुहमा आवद्ध महिलाहरूलाई सहकारी संस्थाहरूको गठनबाट सस्थागत विकासमा सहयोग गरिनेछ,
- २२) बालकलवहरूलाई सकृय बनाउन वालभेला लगायत औपचारिक कार्यक्रमहरूमा आवद्ध गराइ विविध सृजनशीलता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- २३) जेष्ठ नागरिकको सम्मान र कदर गरिने छ । परिवारबाट गरिने विभेदलाई न्यूनिकरण तथा कमजोर र असहायलाई समुचित प्रबन्ध गरिने छ,
- २४) जातिय भेदभावमुक्त बस्ती/टोल/वडा/नगर घोषणा अभ्यास गरिनेछ,
- २५) बालीघरे प्रथाको अन्त्य गर्दै परम्परागत सिपलाई प्रवर्द्धन तथा व्यवसायिकरण गरिनेछ
- २६) आदिवासी जनजातिहरूको परम्परागत भाषा संस्कृति, लिपीको संरक्षण प्रवर्द्धन गरिनेछ
- २७) अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन, नं. १६९, जस्ता सन्धी, महासन्धी तथा घोषणापत्रका प्रावधानहरूको पालना तथा कार्यान्वयन गराइनेछ ।

ड) उप प्रमुखसंग महिला कार्यक्रम कार्यविधि बनाई संचालनमा ल्याइनेछ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अब म पूर्वाधार विकास विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

पूर्वाधार विकास:

क) सडक, पुलतर्फ

- १) मध्य पहाडी राजमार्गबाट दिक्तेल बजार क्षेत्रभित्र कालो पत्रे सडक निर्माण गरिनेछ ।
- २) नगरपालिकाको केन्द्र/मध्यपहाडी सडक देखि प्रत्येक वडा केन्द्र सम्म १२ महिना यातायात संचालन हुने गरि सडकको पहुँच पुर्याउने ।
- ३) दिक्तेलको तोकिएको वसपार्कलाई हव बनाई नेटवर्क मोडलमा सडक सञ्जालको स्तरोन्नति गरी यातायात सेवा सुरु गरिनेछ ।
- ४) स्थानीय सडक स्तरोन्नति गरी नगर यातायात संचालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइने छ (विजयखर्क-वुइपा-महुरे-दिक्तेल-पाथेका, खार्मी-सोल्मा-दिक्तेल-लफ्याड, खाल्ले/खानीडांडा-दिक्तेल-हुर्लुङ-जालपा-ऐसेलुखर्क, रावावेशी-विजुले-नुनथला-दिक्तेल-नेर्पा-दोर्पा-दुम्ली, निर्मलीडांडा-वुवासुङ-दिक्तेल-नुनथला-विजुले-हलेसी रुट)

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ५) नगरक्षेत्रभित्रका कृषि पकेट क्षेत्र, औद्योगिक ग्राम र पर्यटकीय स्थलहरूलाई मुख्य बजार केन्द्रसँग आबद्ध हुने गरी सडक सञ्जालको निर्माण गरिनेछ ।
- ६) वडा विद्यमान बसपार्क लाई टर्मिनल सहितको व्यवस्थित सुविधा सम्पन्न बनाईने छ ।
- ७) प्रत्येक वडाको उपयुक्त स्थानमा आवश्यकता अनुसार व्यवस्थित यातायात साधन विश्रामस्थल निर्माण गरिने छ ।
- ८) नगर क्षेत्रको घनाबस्ती वा बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित पार्कीङ स्थलको निर्माण गरिने छ ।
- ९) नगरसडकको बर्गिकरण अनुसार सडक क्षेत्र (right of way) निर्धारण गरी हरियाली सडक निर्माण गर्ने नीति लिइने छ ।
- १०) आवश्यक स्थान र चौबाटोहरूमा ट्राफिक पोष्टको व्यवस्था गरि यातायात सुरक्षा मापदण्डहरूको अबलम्बन गरिनेछ ।
- ११) सडक यातायात सुरक्षाका आधारभूत व्यवस्थाहरू (ट्राफिक सिग्नल, दुर्घटना ग्रस्त क्षेत्रको संकेत, मोड सुधार) कायम गरिने छ ।
- १२) सहरी सडकको आवश्यकता अनुसारदुवै तर्फ नाली र आवश्यकता अनुसार ढल व्यवस्थापन हुनेछ ।
- १३) सडकलाई सबै याममा (All weather) संचालन हुन सक्ने गरी आवश्यक पुल पुलेसा, कजवे तथा फ्लड वेहरूको निर्माण गरिने छ ।
- १४) आवश्यक स्थानमा आवागमन सुचारु गर्न झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण र स्तरोन्नती गरिने छ ।
- १५) सडक सीमाको अधिकार क्षेत्र (ROW) नगरको मापदण्ड अनुसार लागू गरिनेछ ।
- १६) सहरी तथा घनावस्तीमा सडक निर्माणमा पैदल यात्रुकालागि सडकपेटीको निर्माण र बत्तीको व्यवस्था हुनेछ ।
- १७) नगरक्षेत्र भित्रका सडक, सडक क्षेत्र, पुल पुलेसाजस्ता सृजित सम्पत्तिको अभिलेख राखी नियमित मर्मत संभार योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- १८) नगरस्तरीय सडकमा लगानी गर्दा व्यक्तिगत स्वामित्वबाट लगतकट्टा गरी सार्वजनिक भएको विषय स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित गरिनेछ ।

ख) सिँचाई

- १) सिँचाई सम्भावना भएका खेति योग्य जमिन पहिचान गरि स्थायी स्रोतबाट व्यवस्थित १२ महिना चल्ने सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराईने छ ।
- २) स्रोत कम भएका ठाउमा थोपा सिँचाई तथा प्लास्टिक पोखरीको व्यवस्थापनमा प्राथमिकता दिईने छ ।
- ३) पानीको स्रोतको समुचित व्यवस्थापन गर्न बहुआयामिक (Multiple Use) पानीको प्रयोग गरी सिंचित क्षेत्र विस्तार गरिने छ ।
- ४) सिंचित क्षेत्रमा आधुनिक र व्यवसायीक कृषिप्रणाली लागू तथा विविधिकरण गरिनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ५) पानीको बहावको उचित व्यवस्थापन गरी भूक्षय रोक्नुका साथै उचित प्रविधिको अवलम्बन गरी पानीको अधिकतम उपयोग गरिनेछ ।

ग) भवन

- १) नगरपालिका क्षेत्रभित्र बन्ने सबै घरहरू मापदण्ड अनुसार भुकम्प प्रतिरोधात्मक हुने छन् ।
- २) भुकम्प पुनःनिर्माण कार्यक्रम अन्तर्गतका क्षतिग्रस्त १,५१० घर पूर्णनिर्माण हुनुका साथै ती घरपरिवारलाई आवश्यक सेवा सुविधाहरू उपलब्ध गराइने छ ।
- ३) नगर क्षेत्र भित्रका पुराना बजारहरूलाई संरक्षण गर्दै संभावित स्थान हेरी दिक्तेल बजार (वडा नं. १) बाहेक प्रत्येक वडामा एक-एक वटा एकिकृत वस्ति विकास गरिने छ ।
- ४) एकिकृत वस्ती विकास कार्यक्रममा भुकम्प प्रभावित, विपद प्रभावित गरिब, अतिगरिब र दलित वर्गका गरिब नगरबासीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ५) भू-उपयोग योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- ६) एकिकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा आउनेछ ।
- ७) व्यवस्थित बस्ति घडेरी विकास सम्बन्धि कामको लागि स्विकृत मापदण्ड अनुसार कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ८) कृषि योग्य जमिनमा बस्ती विकासलाई निरुत्साहित गरिनेछ, ।
- ९) नयाँ वस्ति विकास हुने स्थानको प्रवर्धन गरि आधारभुत सेवा सुविधाको व्यवस्था हुनेछ ।

घ) अन्य पूर्वाधार

- १) नगरक्षेत्रको कुनै उपयुक्त स्थानमा उद्योग ग्राम स्थापना गरि यस वर्ष घेरावारा र सेवा केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ । उक्त स्थानको विस्तृत अध्ययन र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको कार्य अघि बढाइनेछ ।
- २) पर्यटकीय महत्वका विविध स्थानहरू र पहिचान भएका पदमार्गहरूमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्न यथेष्ट बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- ३) खेलकुद पूर्वाधार जस्तै कर्भडहल, रंगशाला, खेलमैदान लगायतको निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ४) नगरपालिका कार्यालय भवन र स्टाफ क्वार्टर निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखी बजेट व्यवस्था गरिनेछ । प्रत्येक वडा कार्यालयलाई उचित पूर्वाधारको व्यवस्था गर्न आवश्यकता अनुसार नवनिर्माण वा मर्मत सम्भारको कार्य गरिनेछ ।
- ५) दिक्तेल हाटबजार लगायत महत्वपूर्ण बजार केन्द्रहरूमा बजार पूर्वाधार विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- ६) नगरक्षेत्रभर स्वच्छ प्रशोधित र दिगो खानेपानी आपूर्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ७) नगरक्षेत्रमा विपदबाट क्षति हुने पूर्वाधारहरूको समयमै पुनर्स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । चट्याङ नियन्त्रण प्रणाली, मौसम मापन प्रणाली, वाढी पूर्वानुमान प्रणाली लगायतको व्यवस्था गरिने छ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ८) नवीकरणीय उर्जाको क्षेत्रमा नयां आयोजनाहरूको पहिचान र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ९) नगरक्षेत्रमा उपयुक्त क्षमताको नगर सभा भवन (सिटी हल) निर्माण हुनेछ ।
- १०) नगरपालिकाको भवन लगायत सबै सार्वजनिक भवनहरू अपांग मैत्री बनाउंदै लगिनेछ ।
- ११) नगर क्षेत्रमा बहुउपयोगी व्यवसायिक भवन निर्माण गरी स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन तथा बजार विस्तार गरिने छ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अब म वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

क) वन, वातावरण

- १) वन पैदावार उपयोग, जैविक विविधता संरक्षण, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नगरस्तरिय नीति कानून तर्जुमा गरि लागू गरिनेछ ।
- २) खानीतथा खनिज पदार्थहरूको पहिचान तथा वातावरणीय जोखिम न्यूनिकरण उपाय अवलम्बन गरी सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा उपयोग गरिनेछ,
- ३) गैर काष्ठ उत्पादन (जडीबुटी)लाई व्यवस्थित एवं बैज्ञानिक उपयोग, प्रशोधन र प्याकेजिङ गरी निकासी गर्ने तर्फ काम गरिनेछ ।
- ४) वन नर्सरी स्थापना, वृक्षारोपण लगायतका कार्य गरिनेछ । सामुदायिक वन क्षेत्रमा कृषि वन कार्यक्रम लागू गरि जनताको आयस्तर अभिवृद्धि गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५) नगरका मुख्य जलाधार र जैविक विविधता रहेका क्षेत्रमा पर्यावरणमा आधारित जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- ६) जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित वस्तीहरू पहिचान गरि समुदायमा आधारित जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम बनाइ लागू गरिनेछ ।
- ७) निजी बांझो तथा कबुलियती बनमा जडिबुटी तथा अन्य उच्च मूल्यका मसलाजन्य उत्पादनमा जोड दिइने छ ।
- ८) सडक किनारामा वृक्षारोपण गरी हरियाली प्रवर्द्धन गरिने छ ।

ख) भू संरक्षण

- १) नगर क्षेत्र भित्र रहेका जलाधार भूक्षय संबेदनशील क्षेत्रहरूको पहिचान गरी संरक्षण तथा उपयोग गरिने छ,
- २) जलाधार (पानीका मुहान, सिमसारक्षेत्रको संरक्षण, खानेपानी, सिंचाई र जलविद्युत) क्षेत्रको पहिचान, व्यवस्थापन र एकीकृत बहुउपयोग गरिने छ,
- ३) भू उपयोग नीति अनुरूप (नीति निर्माण) भू-व्यवस्थापन गरी भूक्षय कमगरी जमिनको उर्वराशक्ति वृद्धि गरिने छ,

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ४) नगरको सुख्खा क्षेत्र पहिचान गरी आकासे पानीमा आधारित पोखरीको निर्माण गरी पानी संचिती प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- ५) माटो संरक्षण हुने किसिमका कृषि प्रणाली, डाले घांस, अमरिसो लगायतको प्रवर्द्धन गरि भू तथा जलाधार संरक्षण गरिने छ,

ग) विपद व्यवस्थापन

- १) नगर विपद व्यवस्थापन रणनीति तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- २) विपद व्यवस्थापनको पूर्व तयारीका लागि विपद जोखिम नक्सांकन र पूर्वतयारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३) वडा र नगरस्तरिय विपद प्रतिकार्य दस्ता निर्माण, सुरक्षित आश्रयस्थल पहिचान, न्यूनतम सामग्रीहरूको व्यवस्थापन लगायतका कार्य गरिनेछ ।
- ४) भूकम्प वा अन्य विपदबाट क्षतिग्रस्त सार्वजनिक पूर्वाधार पुननिर्माण गरिनेछ ।
- ५) नगर विपद व्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यविधि निर्माण गरी आकस्मिक खर्च व्यवस्थापन कार्य गरिनेछ ।
- ६) विपद प्रभावित घरधुरीलाई आर्थिक सहायताको व्यवस्था गर्न आर्थिक सहायता चन्दा पुरस्कार सम्बन्धी कार्यविधि लागू गरिनेछ ।
- ७) जंगली जनावरबाट हुने जनधनको क्षती न्यूनीकरण गर्न आवश्यक उपाय अपनाइनेछ ।
- ८) विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना प्रणालीलाई सर्वसुलभ र प्रभावकारी बनाउने,
- ९) विपद व्यवस्थापनका लागि पूर्व तयारी गर्न उपकरण, सामग्री र दक्ष जनशक्तिको प्रबन्ध गरिनेछ
- १०) नगर क्षेत्रभित्र पूर्णरूपमा जोखिम संवेदनशिल भू-उपयोग नक्शा (Risk Sensitive Land Use Map) कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- ११) एम्बुलेन्स, बारुणयन्त्र जस्ता अत्यावश्यक साधनहरू र यसको प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- १२) विपद पश्चात पुनस्थापना र पुननिर्माण कार्यहरूको सबै सरोकारवालाहरूसँग संयोजन र प्रबन्धन गरिने छ ।
- १३) बिकास निर्माणका कार्यमा जोखिम न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गरिने छ,

घ) फोहरमैला व्यवस्थापन

- १) फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि स्रोतमै कुहिने र नकुहिने फोहर वर्गीकरण गर्न नगरवासीलाई सचेत गरिनेछ ।
- २) वर्गीकृत फोहरलाई सा:गा: लगायत विविध विधिबाट मल लगायतका अन्य उत्पादनमा परिवर्तन गरी आयआर्जन अभिवृद्धि गर्न सार्वजनिक निजी वा सार्वजनिक समुदाय साझेदारी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ३) नकुहिने फोहोरको प्रशोधन, पुनः प्रयोग वा डम्प गर्ने कार्यलाई सार्वजनिक निजी वा सार्वजनिक समुदाय साझेदारीमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ४) दिक्तेल स्यानिटरी ल्याण्ड फिलसाईटको स्तरोन्नति गरी मल उत्पादन र रिसाइक्लिड प्लान्ट सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ५) सार्वजनिक क्षेत्र र निजी घरहरूबाट शुल्क लिई नियमित फोहर संकलन व्यवस्था गर्न नगरकै वा निजी क्षेत्रको साझेदारीमा संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ ।
- ६) एक घर एक धुवारहीत चुल्हो, एक घर एक पक्की चर्पी र बजार तथा मुख्य सार्वजनिक स्थलहरूमा सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माणगरिने छ,
- ७) नगर सफाईलाई अभियानकै रूपमा संचालन गरिनेछ । पानीका श्रोतहरू फोहर गर्नेलाई शुरुमा सचेतना दिने र पछि दण्डनीय बनाइने छ ।
- ८) घना वस्तिमा घरआगन सफाई, चौकमा सामुदायिक सफाई र गाउ टोलमा सामुहिक सफाई कार्यक्रम संचालन गरिने छ र टोल विकास समितिहरूबाट अनुगमन व्यवस्था गरी टोलवस्ती फोहर हुन नदिने वातावरण बनाइने छ ।
- ९) प्लास्टिक झोला विस्थापनका लागि २० माइक्रोन भन्दा पातला प्लाष्टिक झोला आयात, विक्री वितरण र उपयोगमा बन्देज गरिनेछ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू,

अब म सुशासन तथा संस्थागत विकास विषय क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु

सुशासन तथा संस्थागत विकास

क) सुशासन र शासकीय व्यवस्था

- १) संविधान र संघीय तथा प्रादेशिक कानूनहरू अनुसार आवश्यक नगर ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड निर्माण गरि लागू गरिनेछ ।
- २) नगरको कार्यबोझका आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरि दरवन्दी व्यवस्थापन गरिनेछ । आवश्यक प्राविधिक र सरसफाई जनशक्तिको व्यवस्थापनको लागि करारमा कर्मचारी लिने सम्बन्धी कार्यविधि बनाइ लागू गरिनेछ ।
- ३) नगरपालिका (विषयगत शाखा समेत) र बडाकार्यालयहरूबाट प्रवाह हुने सेवालार्ई नागरिक बडापत्र जारी गरी सो बमोजिम सेवा उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिने छ र क्रमश क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक बडापत्र लागू गरिने छ ।
- ४) नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूका लागि आचारसंहिता लागू गरी तदनुसार सदाचार पद्धति लागू गरि भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशीलता अवलम्बन गरिने छ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ५) कार्यस्थलमा लैङ्गिक हिंसा र विभेद रहित कार्यालयको रूपमा नगरपालिकालाई स्थापित गरिने छ ।
- ६) विशेष गरेर महिला, अल्पसंख्यक तथा दलित तथा अन्य पिछडिएका वर्ग सम्बद्ध जनप्रतिनिधी वा पदाधिकारीहरूको क्षमता विकासमा विशेष ध्यान पुरयाइने छ ।
- ७) योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण, विवाद व्यवस्थापन, विपद प्रतिकार्य र पूर्वतयारी जस्ता क्षेत्रमा संस्थागत जिम्मेवारी स्पष्ट गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ८) कर्मचारी वर्गको विषयगत ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम, अध्ययन भ्रमण, लामो अवधिको अध्ययन छात्रवृत्ति लगायतको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ९) सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, जवाफदेही, परिणामदेही र पारदर्शी बनाउन क्षमता विकास, नैतिक कक्षा, आचरण कानून, सूचना प्रविधि पूर्वाधार, कार्यसम्पादन करार र उत्प्रेरणा अभिवृद्धिका उपायहरू लागू गरिनेछ ।
- १०) नागरिकका दैनन्दिनका सेवाहरू वडा कार्यालयहरूबाट पुर्याउन उचित प्रवन्ध गरिनेछ ।
- ११) आन्तरिक श्रोत परिचालन अभिवृद्धि गर्न कर आधार र दायरा नागरिकको क्षमताको आधारमा पुर्नमूल्यांकन गरी लागू गरिनेछ ।
- १२) वडा र नगर कार्यालयका महत्वपूर्ण र जनसम्पर्क बढीहुने कामलाई सूचना प्रविधिमा आधारित प्रणालीहरू विकास गरी विद्युतीय प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- १३) वित्तीय साझेदारीमा आधारित भई नगरका मुख्य पूर्वाधारहरू विकास गर्न निजी र समुदायसंग साझेदारीको रणनीतिक योजना, समपुरक कोष सञ्चालन कार्यविधि निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।
- १४) सार्वजनिक जबावदेहिता, उत्तरदायित्व र पारदर्शिता कायम गर्नमा नागरिक समाजको भूमिकालाई प्रश्रय दिइने छ ।
- १५) आवश्यकतानुसार संघीय तथा प्रादेशिक सरकारसंग सहकार्य र साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन र व्यवस्थापन गरिने छ ।
- १६) संघीय सरकारको स्वीकृति तथा प्रादेशिक सरकारको सहमतिमा प्राथमिकाताको क्षेत्रमा आवश्यकतानुसार वैदेशिक सहयोग परिचालनमा समन्वय र सहकार्य समेत गरिने छ ।

ख) वित्तीय स्रोत परिचालन सम्बद्ध नीति र कार्यक्रमहरू

- १) करको विद्यमान संरचनाको पुनरावलोकन द्वारा नयां करका सम्भावनाहरूको पहिचान गरी बढी बढी भन्दा करदाताहरूलाई करको दायरामा समेटने गरी स्थानीय करका आधारलाई विस्तार गरिने छ ।
- २) स्थानीय करको आधारलाई फराकिलो तुल्याउन नगरक्षेत्र भित्रका सबै आर्थिक कारोबारलाई अभिलेखीकरण गरिने छ ।
- ३) स्थानीय कर प्रणालीलाई प्रक्रियागत सरलीकरण गरी करदाताहरूलाई सहज हुने गरी नगरपालिकाको कर प्रशासनलाई प्रविधि उन्मुख एवं करदातामैत्री तुल्याइने छ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ४) स्थानीय करका दरहरूलाई पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी, स्वच्छ, तटस्थ एवम् समन्यायिक बनाइने छ ।
- ५) नगर क्षेत्रमा उद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने गरी स्थानीय कर प्रणालीलाई लगानी तथा व्यवसायमैत्री बनाउँदै स्थानीय कर प्रशासनलाई दक्ष एवं सक्षम तुल्याइने छ ।
- ६) उद्योग व्यवसाय क्षेत्र तथा व्यक्तिगत करदाताहरूमा स्थानीय कर प्रणालीको औचित्यता प्रष्टयाउन कर शिक्षा र परामर्शसेवालाई वडातह सम्म विस्तार गरिने छ ।
- ७) संघ र प्रदेशबाट उपलब्ध हुने समानीकरण, सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदान र अन्य स्रोतलाई नगरपालिकाको आवश्यकता र प्राथमिकता बमोजिम परिचालन गरिने छ ।
- ८) स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको क्षमता विकास गरिने छ ।
- ९) बढी कर बुझाउनेलाई सार्वजनिक रूपमा सम्मान गरिनेछ ।
- १०) करदाताहरूलाई सघाउन सरल एवं स्पष्ट हुने गरी कार्यविधिहरू लागु गरिनेछ ।
- ११) संघ, प्रदेश र अन्य निकायहरूबाट नगरपालिकालाई उपलब्ध हुने समपुरक तथा विशेष अनुदानलाई नगर सभाबाट पारित वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेटको आधारमा उपयोग गरीनेछ ।
- १२) सामाजिक सुरक्षा वापतको अनुदान रकमलाई पारदर्शी रूपमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ग) बजेट खर्च सम्वन्धी नीति

- १) नगरपालिकाको बजेट निर्माणगर्दा आवधिक योजनाले तोकेका प्राथमिकता, प्रदेश र केन्द्र सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन एवं नगर कार्यपालिकाले तोकेको प्राथमिकताको सिद्धान्तका आधारमा वित्तीय स्रोतहरूको व्यवस्था गरिने छ ।
- २) नगरपालिकाको बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन तथा मध्यकालिन खर्च संरचनाको आधारमा बजेट प्रस्ताव तयार गरिनेछ ।
- ३) बजेटखर्च लाई जवाफदेही, पारदर्शी र उपलब्धिमूलक बनाउँदै गैर बजेटिय खर्चहरूलाई नियन्त्रण गरिने छ ।
- ४) विकास कार्यक्रमहरूमा सार्वजनिक, निजी, सहकारी, गैर सरकारी, साझेदारी एवं सामुदायिक सहभागितालाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- ५) संभाव्यता अध्ययन र प्राविधिक लगत अनुमानका आधारमा निर्माण सम्वन्धी कार्यमा बजेट विनियोजन गरिने छ ।
- ६) नगरपालिकाको खर्च व्यवस्थालाई जवाफदेही, पारदर्शी एवं समयवद्ध तुल्याउन स्पष्ट कानून र आर्थिक कार्यविधिहरू लागु गरिने छ ।
- ७) नगरपालिकाको बजेट कार्यान्वयन गर्दा वित्तीय अनुशासनलाई दृढताका साथ लागू गरिनेछ ।
- ८) नगरपालिकाको कार्यक्रमहरू सार्वजनिक खरिद ऐन, आर्थिक कार्यविधी ऐन, सार्वजनिक निजी साझेदारी ऐन, कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधीहरू बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

“समाजवाद उन्मुख, सभ्य र समृद्ध नगर : दिक्तेल रुमवासीको रहस्य”

- ९) नगरपालिकाको पुंजीगत निर्माण कार्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सम्बन्धित कार्यविधीको अधिनमा रहि उपभोक्ता समितिको माध्यमद्वारा सन्चालन गरिनेछ ।

घ) वित्तीय व्यवस्थापन

- १) समग्र वित्तीय व्यवस्थापनलाई यथार्थपरक, पारदर्शी एवं विश्वसनिय तुल्याइनेछ ।
- २) नगरको समग्र वित्तीय स्थितिलाई आवधिक रूपमा सार्वजनिक गरिनेछ ।
- ३) नगरपालिकाको बजेट प्रणालीलाई सन्तुलित बनाई अनुत्पादक खर्चहरूलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
- ४) नगरपालिकाको आय व्यय सम्बन्धी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको विद्युतीय प्रणालीमा आधारित गरी अघावधिक अभिलेख राखिनेछ ।
- ५) नगरपालिकाको आय व्यय सम्बन्धी सम्पूर्ण लेखा तथा आर्थिक विवरणको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गराई कायम भएका बेरुजूको प्रतिवेदन लेखा समितिमा प्रस्तुत गरी नगर सभाको निर्देशन बमोजिम कारवाही तथा फछ्यौट गरिनेछ ।
- ६) नगरपालिकाको आय व्यय सम्बन्धमा सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनवाई गरी नगरपालिकाको वेब साइटको माध्यमद्वारा नागरिकलाई सुसूचित गरिनेछ ।
- ७) नगरपालिकाको बजेट प्रणालीमा सन्तुलन कायम गर्ने गरी आय व्ययलाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ८) नगरपालिकाको बजेट प्रणालीमा वित्तीय आयोगले निर्धारण गरेका मापदण्ड बमोजिम पूजीगत लगानीमा सहूलियतपूर्ण ऋण उपयोग गर्न सकिनेछ ।
- ९) अन्य नगर तथा गाउँपालिका प्रदान गरिने सेवाका लागि थप वित्तीय स्रोत व्यवस्थापन हुन पहल गरिनेछ ।